

APSTIPRINĀTS
Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla
koordinācijas komisijas
2016. gada 12. oktobra sēdē

Koordinācijas komisijas priekšsēdētāja

 E.Pole E.Pole

Gada pārskats par Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla darbību Latvijā 2015. gadā

2.ziņojums

Rīga, 2016

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS.....	3
NVPT iesaistījušos pašvaldību saraksts.....	5
REZULTĀTI	6
I Politiskais atbalsts un sadarbība.....	6
1.1.Nozīmīgas politiskas un organizatoriskas izmaiņas (lokālā limenī) pārskata periodā.....	6
1.2. Pašvaldības domes deputātu atbalsts NVPT kustības ieviešanai pašvaldībā.....	6
1.3. Veiksmes faktori un šķēršļi NVPT kritēriju īstenošanā.....	7
1.4. Dalība NVPT ikgadējās sanāksmēs	10
II Pieejamie cilvēkresursi.....	11
2.1. Cilvēkresursi, kas darbojas NVPT kustības ieviešanā pašvaldībā.....	11
2.2 Starpsektoru (starpnozaru) komisijas (vai citas komisijas, kas atbildīgas par NVPT noteikto kritēriju ieviešanu pašvaldībā) darbība	12
III. Integrētas sabiedrības veselības politikas plānošana un veidošana pašvaldībā	14
3.1. Pašvaldības politikas plānošanas dokumenti	14
3.2.”Veselība visās politikās” principa ieviešana pašvaldības politikās	15
3.3. Pašvaldības sabiedrības veselības situācijas analīze	16
IV Pašvaldību aktivitātes veselības veicināšanas un sabiedrības veselības jomā	19
4.1. Drošas un atbalstošas sociālās vides veidošana pašvaldībā	19
4.2.Veselīga dzīvesveida popularizēšana pašvaldībā.....	20
4.3. Veselīgas apkārtējās vides veidošana pašvaldībā	21
4.4. SPKC organizēto veselības veicināšanas aktivitāšu norise pašvaldībā	22
V Sadarbība un komunikācija pašvaldībā	23
5.1.Informācijas pieejamība par sabiedrības veselību un veselības veicināšanu	23
5.2. Sadarbība ar vietējām nevalstiskajām organizācijām un uzņēmumiem.....	24
VI SPKC organizēto aktivitāšu norise NVPT pašvaldībās	26
6.1. Izglītojošo pasākumu norise	26
6.2. Pasākumi NVPT attīstībai.....	28
VII NVPT koordinācijas komisija.....	29
Secinājumi	30

IEVADS

Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla (turpmāk tekstā – NVPT) mērķis ir sekmēt labās prakses piemēru, pieredzes un ideju apmaiņu starp pašvaldībām, atbalstīt pašvaldības un sniegt tām metodoloģisku atbalstu dažādu sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumu risināšanā lokālā līmenī un paaugstināt pašvaldību darbinieku izglītību sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumos, tādējādi atbalstot veselības, labklājības un vienlīdzīgu iespēju attīstību reģionālajā līmenī. Tieši pašvaldības, atrodoties vistuvāk saviem iedzīivotājiem, vislabāk izprot konkrētās teritorijas iedzīvotāju vajadzības un pasākumus, kādi būtu veicami veselīga dzīvesveida popularizēšanā.

Kopš 2014.gada NVPT koordinācijas komisija veic ikgadēju pastāvošās veselības veicināšanas sistēmas un darba organizācijas novērtēšanu pašvaldībās, balsoties uz NVPT kritērijiem, kas jāizpilda katrai pašvaldībai, ja tā vēlas iestāties un saņemt Veselīgas pašvaldības statusu. Katru gadu NVPT koordinācijas komisija apkopo pašvaldību sniegtu informāciju no monitoringa veidlapām un sagatavo gala ziņojumu, apkopojoj labās prakses piemērus. 2015.gadā tika sagatavots pirmais ziņojums par NVPT darbību 2014.gadā.

2015.gadā NVPT pievienojās vēl 7 pašvaldības, kopumā šajā tīklā uz 2015.gada 31. decembri bija iesaistītas 40 pašvaldības. Šajā ziņojumā ir apkopota informācija no monitoringa veidlapām, kas saņemtas no 40 NVPT iesaistītām pašvaldībām par darbību 2015.gadā. Monitoringa veidlapa sastāv no piecām daļām:

I daļā atspoguļoti jautājumi par politisko atbalstu un sadarbību pašvaldībā, kurā aprakstītas nozīmīgas politiskās un organizatoriskās izmaiņas; pašvaldības domes deputātu atbalsts NVPT kustības ieviešanai pašvaldībā; veiksmes faktori un šķēršļi NVPT kritēriju īstenošanā un dalība NVPT ikgadējās sanāksmēs.

II daļa veltīta jautājumam par pieejamiem cilvēkresursiem, proti, cilvēkresursi, kas darbojas NVPT kustības ieviešanā pašvaldībā; starpsektoru (starpnozaru) komisijas (vai citas komisijas, kas atbildīgas par NVPT noteikto kritēriju ieviešanu pašvaldībā) darbību.

III daļa veltīta jautājumiem par integrētu sabiedrības veselības politikas plānošanu un veidošanu pašvaldībā, kurā tika apkopoti jautājumi par pašvaldības politikas plānošanas dokumentiem; “Veselība visās politikās” principa ieviešanu pašvaldības politikās, kā arī par pašvaldībā veikto sabiedrības veselības un veselības aprūpes rādītāju analīzi un situācijas aprakstu savā pašvaldībā.

IV daļā apkopoti dati par pašvaldības aktivitātēm veselības veicināšanas un sabiedrības veselības jomā.

V daļā atspoguļota informācija par sadarbību un komunikāciju realizējot NVPT darbību.

VI sadaļā apkopota informācija par Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk tekstā – SPKC) organizēto aktivitāšu norisi NVPT pašvaldībās, kā arī SPKC organizētām aktivitātēm NVPT attīstībai.

VII sadaļā sniegtas ziņas par NVPT koordinācijas komisijas personālsastāvu uz 2015.gada 31.decembri.

Latvijas NVPT koordinācijas komisija izsaka pateicību visām pašvaldībām, kas sniedza nepieciešamo informāciju 2015.gada pārskata sagatavošanai. Ceram, ka ziņojumā apkopotā informācija būs noderīgam ikvienam jaunu iniciatīvu realizēšanā savā pašvaldībā un NVPT stiprināšanai.

NVPT iesaistījušos pašvaldību saraksts

NVPT uz 2015. gada 31. decembri iesaistījušās 40 Latvijas pašvaldības:

1. Aizkraukles novada pašvaldība
2. Aknīstes novada pašvaldība
3. Alūksnes novada pašvaldība
4. Amatas novada pašvaldība
5. Balvu novada pašvaldība
6. Carnikavas novada pašvaldība
7. Cēsu novada pašvaldība
8. Dagdas novada pašvaldība
9. Daugavpils novada pašvaldība
10. Garkalnes novada pašvaldība
11. Iecavas novada pašvaldība
12. Ilūkstes novada pašvaldība
13. Jaunpils novada pašvaldība
14. Jelgavas novada pašvaldība
15. Jelgavas pilsētas pašvaldība
16. Jēkabpils pilsētas pašvaldība
17. Jūrmalas pilsētas pašvaldība
18. Kandavas novada pašvaldība
19. Kuldīgas novada pašvaldība
20. Lielvārdes novada pašvaldība
21. Liepājas pilsētas pašvaldība
22. Mārupes novada pašvaldība
23. Nīcas novada pašvaldība
24. Ogres novada pašvaldība
25. Olaines novada pašvaldība
26. Preiļu novada pašvaldība
27. Priekules novada pašvaldība
28. Raunas novada pašvaldība
29. Rīgas pilsētas pašvaldība
30. Rucavas novada pašvaldība
31. Rundāles novada pašvaldība
32. Salas novada pašvaldība
33. Siguldas novada pašvaldība
34. Skrundas novada pašvaldība
35. Strenču novada pašvaldība
36. Tērvetes novada pašvaldība
37. Tukuma novada pašvaldība
38. Valkas novada pašvaldība
39. Varakļānu novada pašvaldība
40. Vecpiebalgas novada pašvaldība

REZULTĀTI

I Politiskais atbalsts un sadarbība

1.1. Nozīmīgas politiskas un organizatoriskas izmaiņas (lokālā līmenī) pārskata periodā

Jautāti par nozīmīgām politiskām un organizatoriskām izmaiņām, lielākā daļa (90%; n=36) atbildējuši, ka pašvaldībā nav bijušas vietējas politiskās izmaiņas. Tāpat lielākā daļa (75%; n=30) atbildējuši, ka pašvaldībā nav bijušas arī nacionālas politiskas izmaiņas. Analizējot apkopoto informāciju, var secināt, ka tikai 12,5% no pašvaldībām (n=5) atbildējušas, ka pārskata periodā pašvaldībā ir bijušas organizatoriskas izmaiņas.

1.tabula. Nozīmīgas politiskas un organizatoriskas izmaiņas (lokālā līmenī) pārskata periodā

Izmaiņas pārskata periodā	Ir bijušas izmaiņas (% / n)	Nav bijušas izmaiņas (% / n)
Vai pārskata periodā pašvaldībā ir bijušas vietējas politiskas izmaiņas (domes vēlēšanas, jauns domes priekšsēdētājs u.c.)?	10 / 4	90 / 36
Vai pārskata periodā ir bijušas arī nacionālas politiskas izmaiņas (Saeimas vēlēšanas, jauna Saeima, jauni ministri u.c.)?	25 / 10	75 / 30
Vai pārskata periodā pašvaldībā ir bijušas organizatoriskas izmaiņas (pašvaldības reorganizācija, reformas veselības un sabiedrības veselības sektorā)?	12,5 / 5	87,5 / 35

n = pašvaldību skaits

Salīdzinot ar 2014. gadu, pašvaldības 2015.gadā ziņo par procentuāli zemāku vietējo, nacionālo politisko un organizatorisko izmaiņu īpatsvaru.

1.2. Pašvaldības domes deputātu atbalsts NVPT kustības ieviešanai pašvaldībā

Kopumā vairāk nekā puse (57,5%; n=23) respondentu pašvaldības domes deputātu atbalstu NVPT kustības ieviešanai pašvaldībā vērtēja kā stabili atbalstošu, bet vairāk formālu. Nedaudz vairāk nekā trešā daļa (40%; n=16) domes deputātu ir ieinteresēti, aktīvi un stabili atbalstoši. Tikai 2,5% (n=1) respondentu pauž viedokli, ka domes deputātu atbalsts ir nestabils, neskaidrs.

Arī 2014.gadā vairāk ka puse pašvaldību pārstāvju pašvaldības domes atbalstu vērtēja kā stabili augošu un vairāk kā trešdaļa – kā ienteresētu, aktīvu, stabilu un

atbalstošu. 2015.gadā ir samazinājies to, pašvaldību īpatsvars, kas pašvaldības deputātu atbalstu vērtē kā nestabilu un neskaidru (2014.gadā 9%).

Atbildot uz jautājumu par biežāk saņemto atbalstu no pašvaldības domes deputātiem, lielākā daļa respondentu – 67,5% (n=27) atbildēja, ka NVPT kustība tiek atbalstīta ar pašvaldības domes lēmumiem un citiem dokumentiem. Tāpat vairāk nekā puse 57,5% (n=23) pašvaldības saņēma atbalstu dalībai dažādos veselības veicināšanas pasākumos. Pozitīvi vērtējams arī pašvaldību domes deputātu atbalsts tiklam, piešķirot papildus resursus dažādu aktivitāšu īstenošanai un piesaistot sponsorus (skat.2.tabulu).

2.tabula. Biežāk saņemtais atbalsts no pašvaldības domes deputātiem. Iespējamās vairākas atbildes.

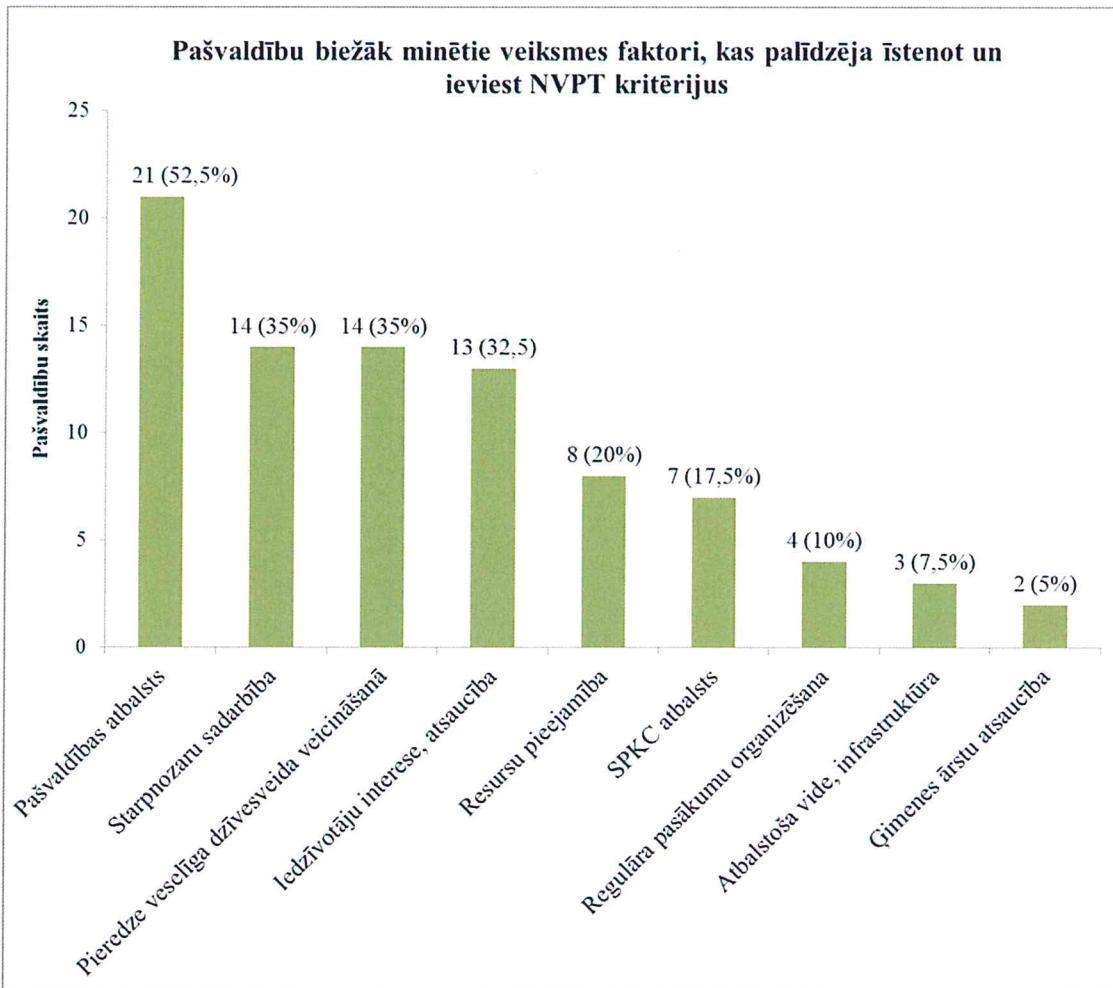
Atbalsta veids	n	%
Pašvaldības domes lēmumi, citi dokumenti	27	67,5
Dalība dažādos veselības veicināšanas pasākumos	23	57,5
Papildus resursu piešķiršana dažādu aktivitāšu īstenošanai un sponsoru piesaistīšana	17	42,5
Dalība pasākumu organizēšanā	16	40,0
Paziņojumi	5	12,5
Cits variants (ideju atbalstīšana, funkciju deleģēšana ar domes lēmumu)	2	5,0

Salīdzinot ar 2014.gada rādītājiem, 2015.gadā lielāks pašvaldību īpatsvars norāda, ka ir saņēmušas atbalstu no pašvaldības domes deputātiem, attiecībā uz visiem minētajiem atbalsta veidiem.

1.3. Veiksmes faktori un šķēršļi NVPT kritēriju īstenošanā

Monitoringa veidlapā tika lūgts nosaukt galvenos veiksmes faktorus, kas palīdzēja īstenot un ieviest NVPT kritērijus. Nedaudz vairāk kā puse (52,5%; n=21) respondentu atzinuši, ka galvenais veiksmes faktors ir pašvaldības atbalsts, kam seko starpnozaru sadarbība un sadarbības partneru esamība (35%; n=14) un pašvaldības pieredze veselīga dzīvesveida veicināšanā (35%; n=14) (skat. 3.tabulu un 1.grafiku).

1.grafiks. Pašvaldību biežāk minētie veiksmes faktori, kas palīdzēja īstenot un ieviest NVPT kritērijus. Iespējamas vairākas atbildes.

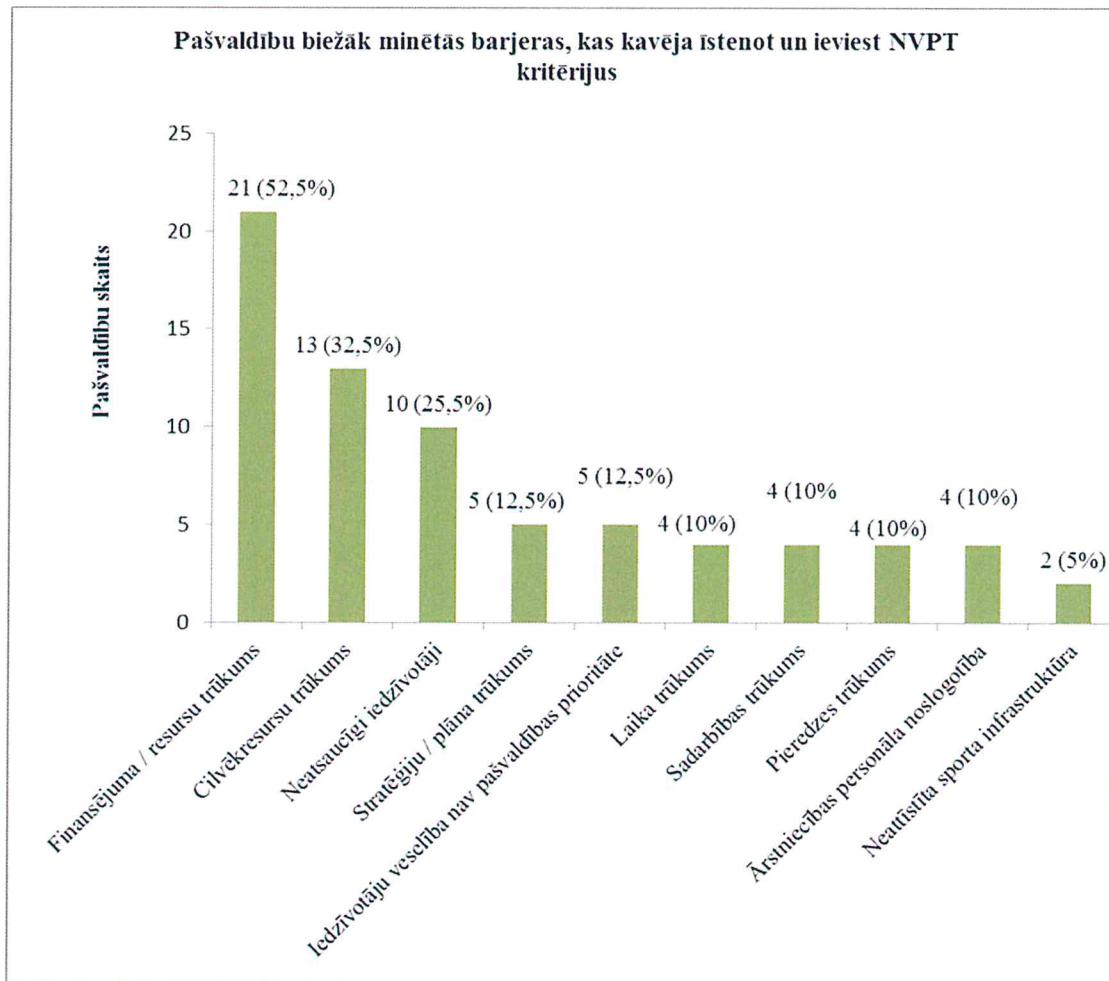

Līdzīgi arī 2014.gadā pašvaldības kā galvenos tīkla attīstības veiksmes faktorus minēja pašvaldības atbalstu (25%; n=12), kam sekoja iedzīvotāju interese (15%; n=7) un sadarbības partneru esamība (15%, n=7).

Biežāk minētās barjeras, kas kavēja īstenot un ieviest NVPT kritērijus, bija finansējuma/resursu un cilvēkresursu trūkums, attiecīgi 52,5% (n=21) un 32,5% (n=13). Skat. 2.grafiku.

Līdzīgi arī 2014.gadā finansējuma/resursu un cilvēkresursu trūkums bija galvenās barjeras, kas kavēja tīkla attīstību.

2.grafiks. Pašvaldību biežāk minētās barjeras, kas kavēja īstenot un ieviest NVPT kritērijus. Iespējamas vairākas atbildes.

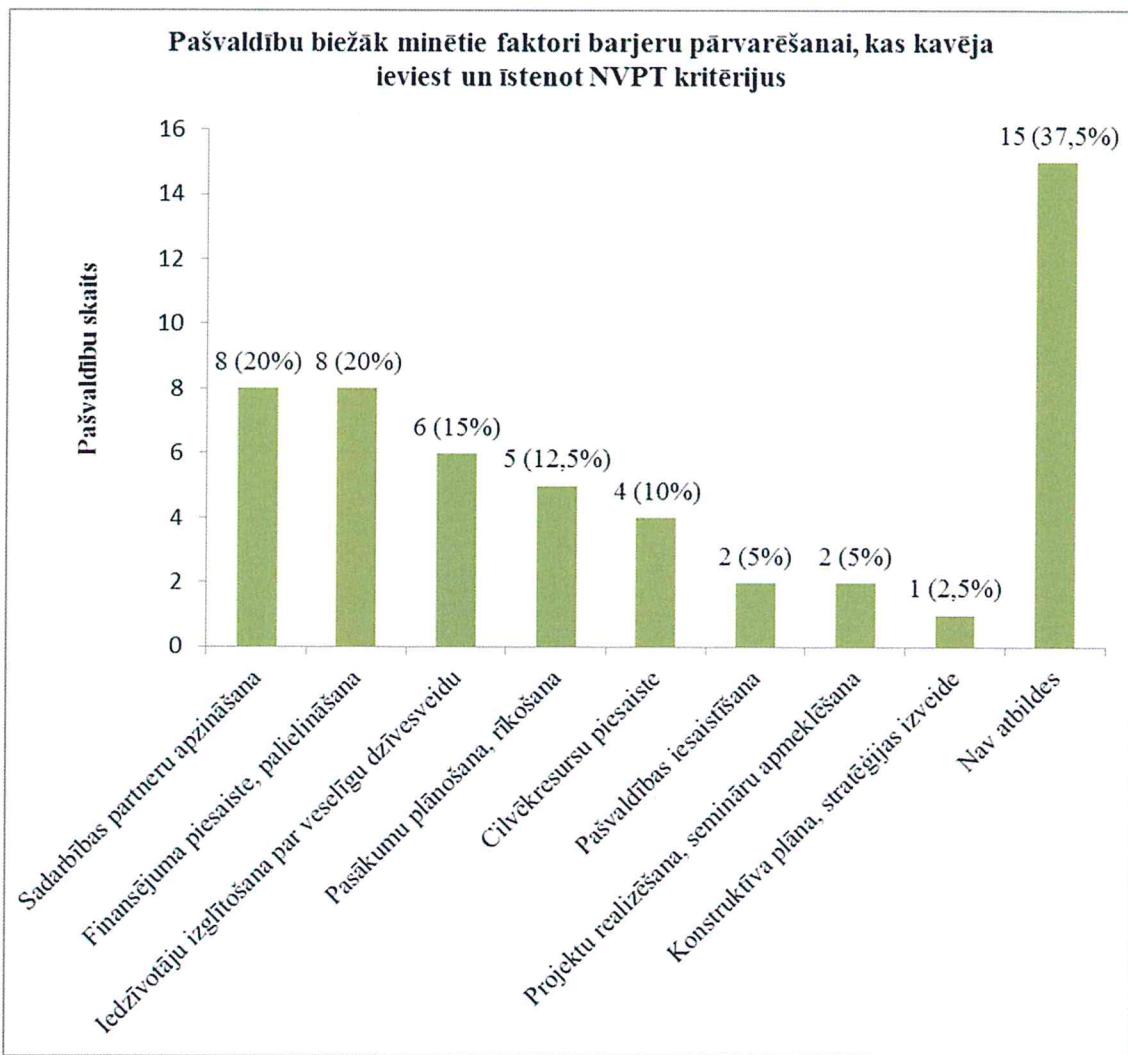

Lai pārvarētu iepriekš minētās barjeras, pašvaldību pārstāvji atbildējuši, ka plāno veikt šādus pasākumus, lai labāk varētu īstenot un ieviest NVPT kritērijus:

- piesaistīt cilvēkressursus (atsevišķa šata vieta koordinatoram);
- piesaistīt, palielināt un plānot finansējumu;
- apzināt sadarbības partnerus (izglītības iestādes, veselības iestādes un sociālais dienests) un veicināt sadarbību;
- izglītot iedzīvotājus par veselīgu dzīvesveidu;
- izveidot konstruktīvu plānu/ veselības veicināšanas programmu/ sabiedrības veselības stratēģiju;
- plānot veselību veicinošus pasākumus dažādām vecuma grupām, sabiedrības kategorijām;
- realizēt projektus, apmeklēt seminārus, aktīvāk publicēt informāciju.

Visbiežāk pašvaldību pārstāvji norādīja, ka plāno palielināt un piesaistīt papildus finansējumu (20%; n=8) un cilvēkresursus (20%; n=8). Būtiski, ka 37,5% (n=15) respondentu nav minējuši faktorus barjeru pārvarēšanai. Skat. 3.grafiku.

3.grafiks. Pašvaldību biežāk minētie faktori barjeru pārvarēšanai, kas kavēja īstenot un ieviest NVPT kritērijus. Iespējamās vairākas atbildes.

1.4. Dalība NVPT ikgadējās sanāksmēs

Lielākā daļa jeb 82,5% respondentu (n=33) atzīmējuši, ka piedalījušies NVPT ikgadējā sanāksmē. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2015.gadā ir pieaudzis, pašvaldību pārstāvju īpatsvars, kas ir piedalījušies NVPT ikgadējā sanāksmē (2014.gadā 77%).

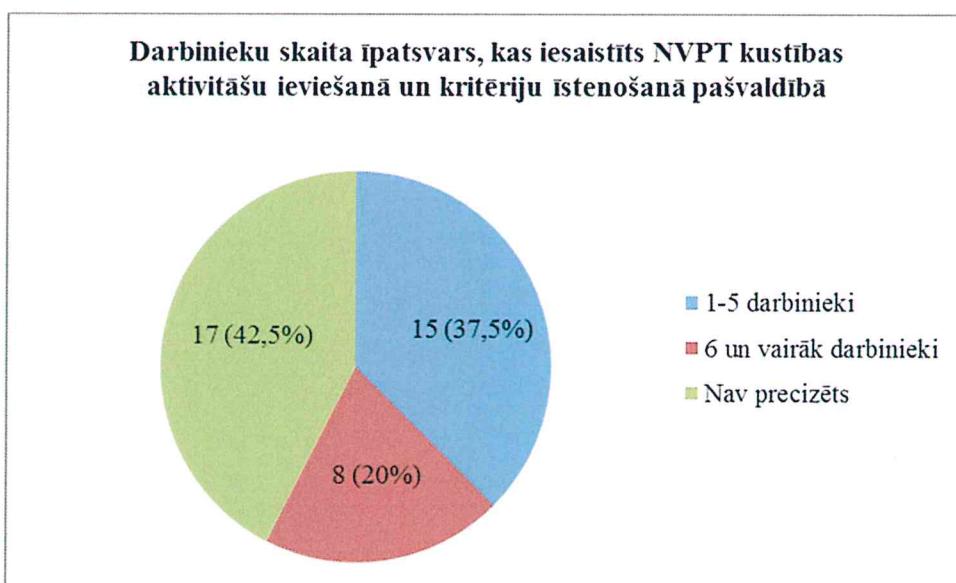
Galvenie iemesli, kādēļ ikgadējā sanāksme netiek apmeklēta ir pasākumu pārklāšanās, darbinieku un finansējuma trūkums, veselības stāvokļa dēļ.

II Pieejamie cilvēkresursi

2.1. Cilvēkresursi, kas darbojas NVPT kustības ieviešanā pašvaldībā

Analizējot pieejamo informāciju par darbinieku skaitu, kas iesaistīts NVPT kustības aktivitāšu ieviešanā un kritēriju īstenošanā pašvaldībā, var secināt, ka nedaudz vairāk kā trešajai daļai no pašvaldībām (37,5%; n=15) iesaistās 1 – 5 darbinieki. Savukārt 6 un vairāk darbinieku iesaistīšanās NVPT kustības aktivitāšu ieviešanā vērojama 8 pašvaldību vidū (20%). Nedaudz mazāk nekā puse (42,5%; n=17) no analizētajām pašvaldībām nesniedz precīzu atbildi par darbinieku skaitu, kas iesasitīts NVPT darba organizēšanā. Skat. 4.grafiku.

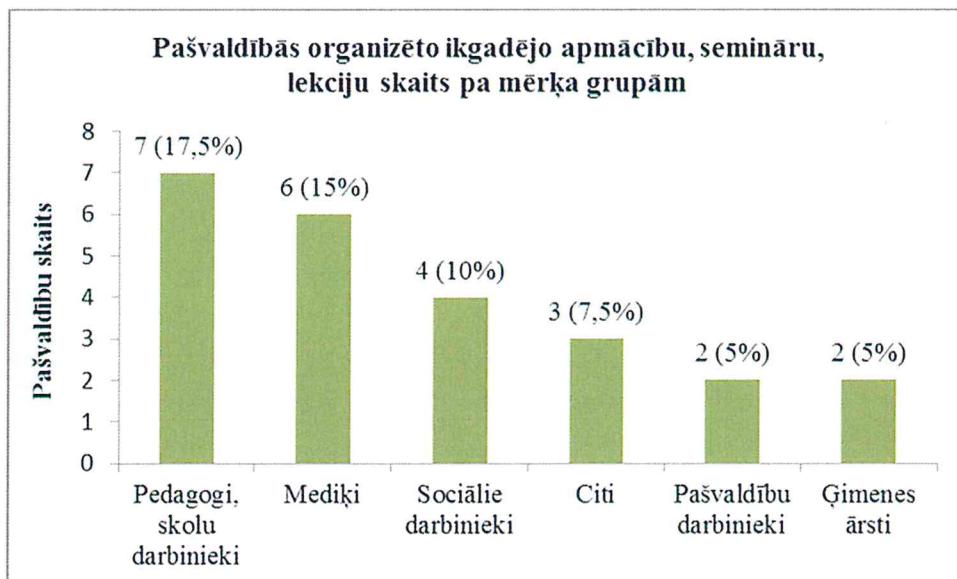
4.grafiks. Darbinieku skaita īpatsvars, kas iesaistīts NVPT kustības aktivitāšu ieviešanā un kritēriju īstenošanā pašvaldībā.

Puse no respondentiem (50%; n=20) bija atbildējuši, ka pašvaldībā tiek organizētas regulāras ikgadējas apmācības, semināri vai lekcijas pašvaldību iestādēs strādājošiem un veselības aprūpēs iestādēs strādājošiem par sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumiem.

Visbiežāk respondenti bija atbildējuši, ka apmācības tiek organizētas pedagoģiem un skolu darbiniekiem (17,5%; n=7), mediķiem (15%; n=6) un sociālajiem darbiniekiem (10%; n=4). Kā norāda respondenti semināri un lekcijas tiek organizētas arī dažādu iestāžu darbiniekiem, skolēniem, vecākiem, senioriem. Skat. 5.grafiku.

5.grafiks. Pašvaldībās organizēto ikgadējo apmācību, semināru, lekciju skaits pa mērķa grupām.

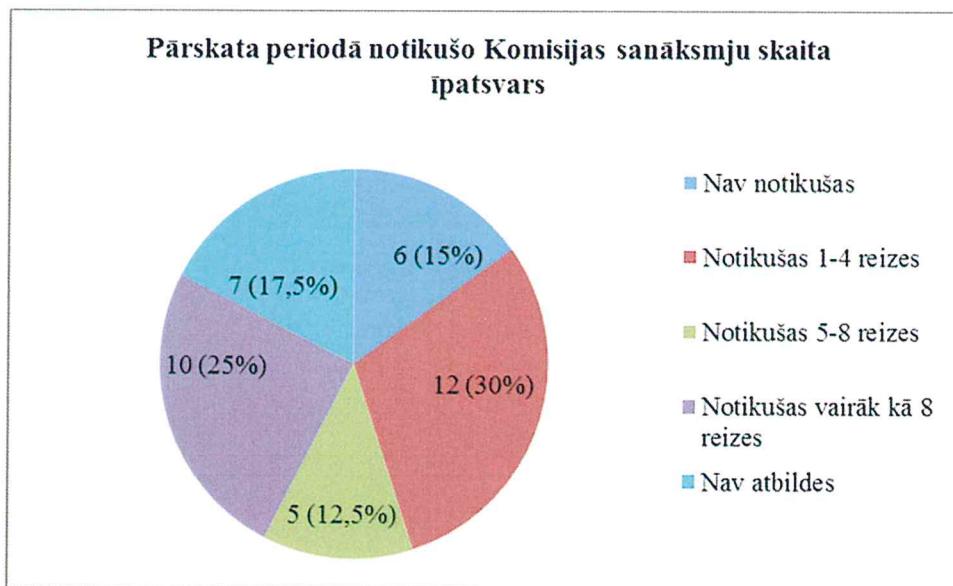

Salīdzinot ar 2014.gadu nedaudz ir palielinājies to pašvaldību īpatsvars, kurās tiek organizētas regulāras ikgadējas apmācības, semināri vai lekcijas pašvaldību iestādēs strādājošiem un veselības aprūpes iestādēs strādājošiem par sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumiem.

2.2 Starpsektoru (starpnozaru) komisijas (vai citas komisijas, kas atbildīgas par NVPT noteikto kritēriju ieviešanu pašvaldībā) darbība

Analizējot informāciju par pārskata periodā notikušo komisijas sanāksmju skaitu, var secināt, ka visvairāk pašvaldību norāda uz komisijas sanāksmju rīkošanu 1-4 reizes (30%; n=12) 2015.gadā. Skat. 6.grafiku.

6.grafiks. Pārskata periodā notikušo komisijas sanāksmju skaita īpatsvars.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2015.gadā ir palielinājies pašvaldībā notikušo komisijas sanāksmju skaits. 2014.gadā trešajā daļā - 32% pašvaldību nebija notikušas komisijas sanāksmes.

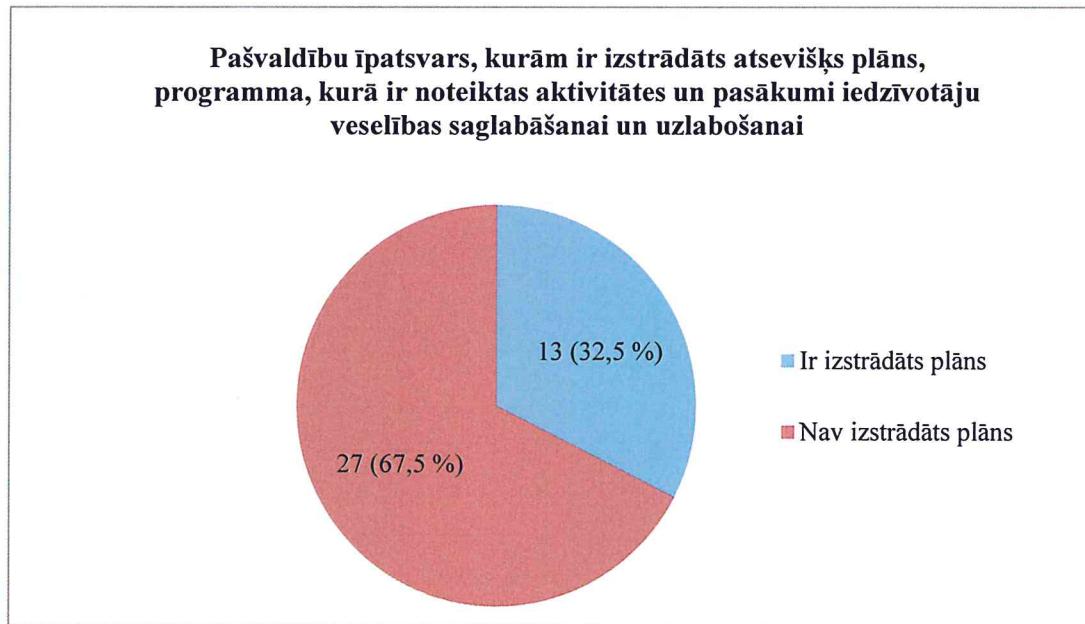
III. Integrētas sabiedrības veselības politikas plānošana un veidošana pašvaldībā

3.1. Pašvaldības politikas plānošanas dokumenti

Lielākā daļa 90% (n=36) respondentu bija atbildējuši, ka pašvaldības politikas plānošanas dokumentos ir definēta veselības un sabiedrības veselības nozīme.

Vairāk kā pusei pašvaldību 67,5% (n=27) nav izstrādāts atsevišķs plāns, programma, kurā ir noteiktas aktivitātes un pasākumi iedzīvotāju veselības saglabāšanai un uzlabošanai dažādās jomās. Skat. 7.grafiku.

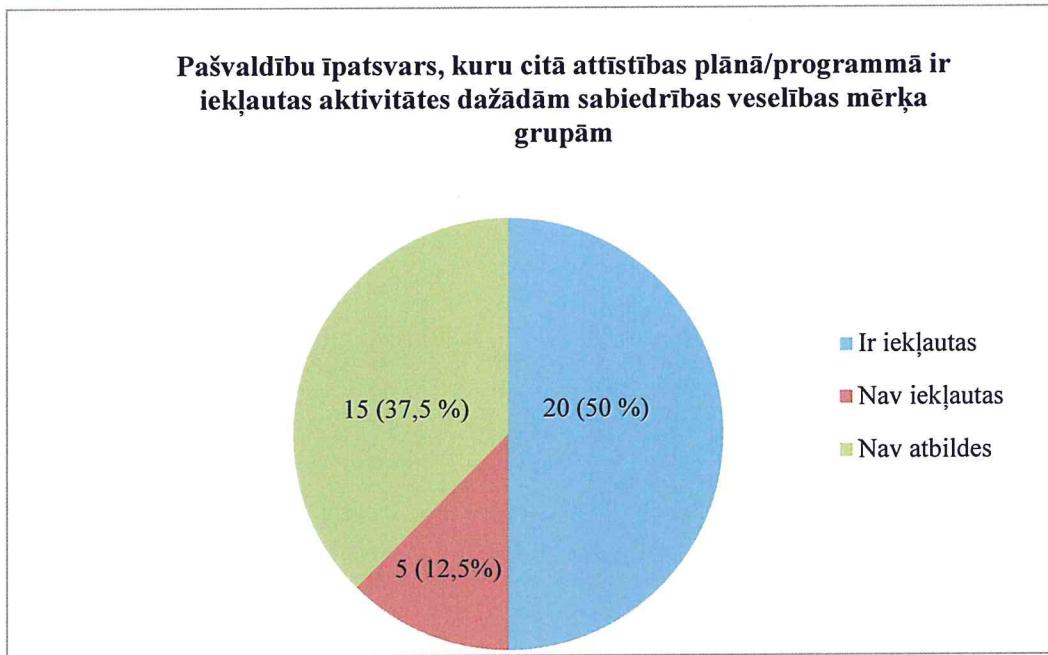
7.grafiks. Pašvaldību īpatsvars, kurām ir izstrādāts atsevišķs plāns, programma, kurā ir noteiktas aktivitātes un pasākumi iedzīvotāju veselības saglabāšanai un uzlabošanai dažādās jomās.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir nedaudz palielinājies to, pašvaldību īpatsvars, kurām nav izstrādāts atsevišķs plāns, programma, kurā ir noteiktas aktivitātes un pasākumi iedzīvotāju veselības saglabāšanai un uzlabošanai dažādās jomās (2014.gadā 64%).

Tomēr puse respondentu 50% (n=20) bija atbildējuši, ka kādā citā pašvaldības attīstības plānā/programmā ir iekļauti pasākumi dažādām sabiedrības veselības mērķa grupām. Skat. 8.grafiku.

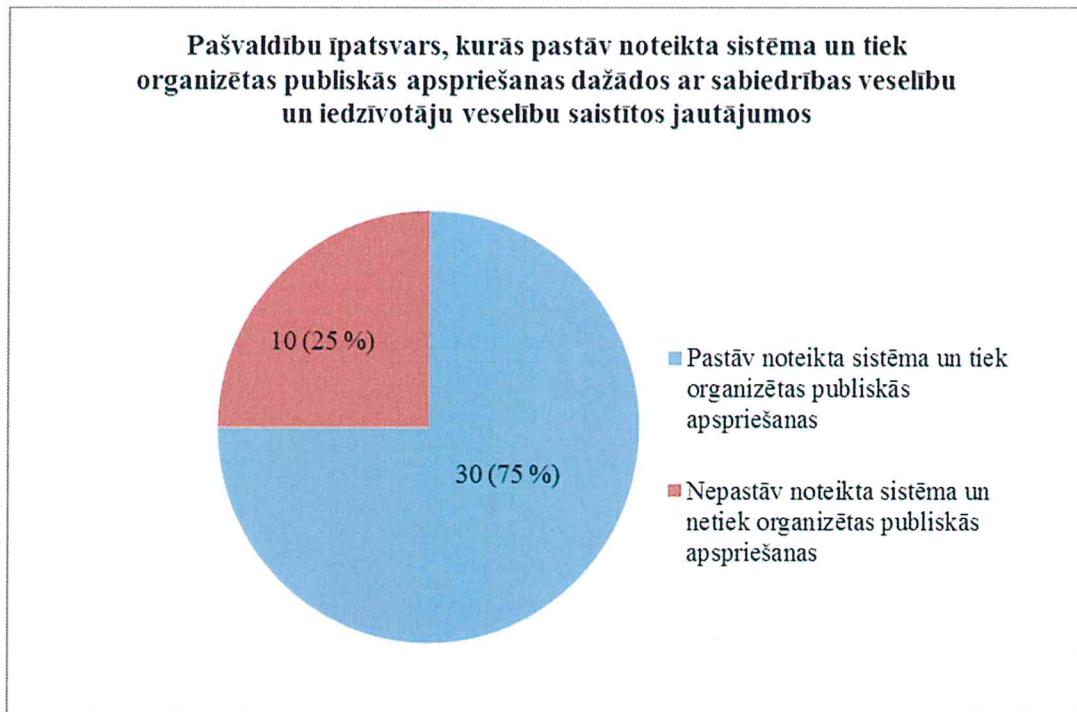
8.grafiks. Pašvaldību īpatsvars, kuru kādā citā attīstības plānā/programmā ir iekļautas aktivitātēs dažādām sabiedrības veselības mērķa grupām.

3.2."Veselība visās politikās" principa ieviešana pašvaldības politikās

Absolūtais vairākums respondentu (95%; n=38) atbildēja, ka pašvaldība, veicot pilsētvides plānošanas vai teritorijas plānošanas darbus, zemes izmantošanas, teritorijas labiekārtošanas, apbūvēšanas darbus, izvērtē vai un kā plānotās darbības ietekmē vietējo iedzīvotāju veselību, drošību un dzīves apstākļus. Lielākā daļa pašvaldības pārstāvju (80%; n=32) bija atbildējuši, ka veicot pilsētvides plānošanas vai teritorijas plānošanas darbus, pieaicina dažādu jomu ekspertus, lai izvērtētu plānoto darbību ietekmi uz veselību un drošību. Tāpat lielākā daļa respondentu (75%; n=30) atbildēja, ka pašvaldībā pastāv noteikta sistēma un tiek organizētas publiskās apspriešanas dažādos ar sabiedrības veselību un iedzīvotāju veselību saistītos jautājumos. Skat. 9.grafiku.

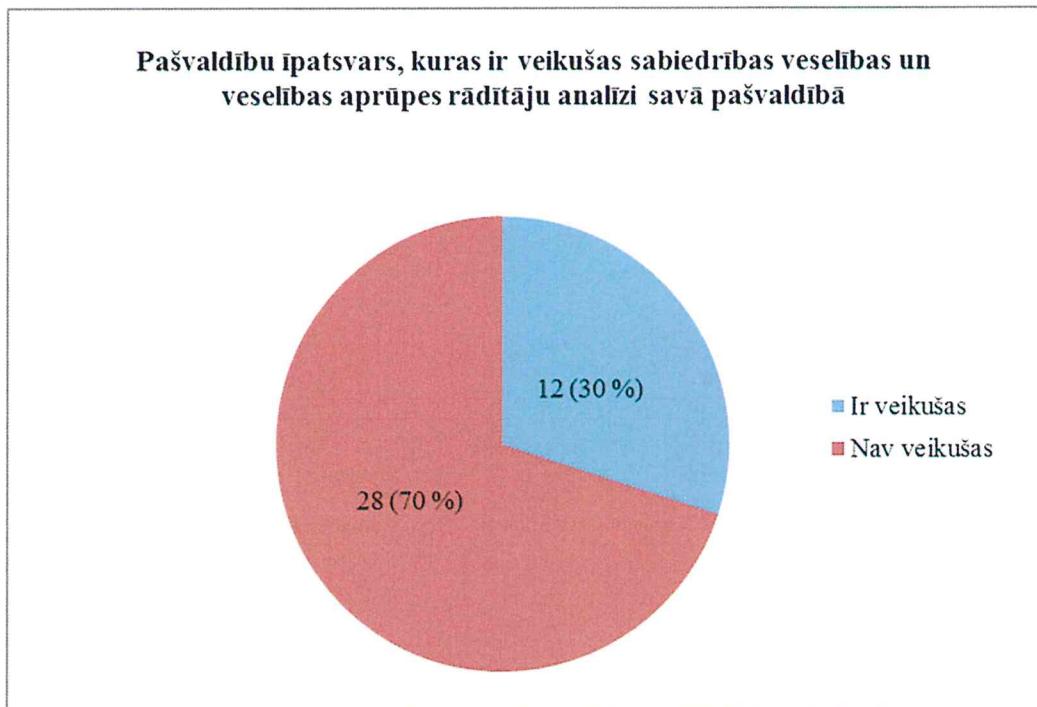
9.grafiks. Pašvaldību īpatsvars, kurās pastāv noteikta sistēma un tiek organizētas publiskās apspriešanas dažādos ar sabiedrības veselību un iedzīvotāju veselību saistītos jautājumos.

3.3. Pašvaldības sabiedrības veselības situācijas analīze

Tikai aptuveni trešā daļa (30%; n=12) no atbildējušajiem pašvaldību pārstāvjiem atzina, ka pašvaldībā ir veikta sabiedrības veselības un veselības aprūpes rādītāju analīze un situācijas apraksts. Skat.10.grafiku.

10.grafiks. Pašvaldību īpatsvars, kuras ir veikušas sabiedrības veselības un veselības aprūpes rādītāju analīzi savā pašvaldībā.

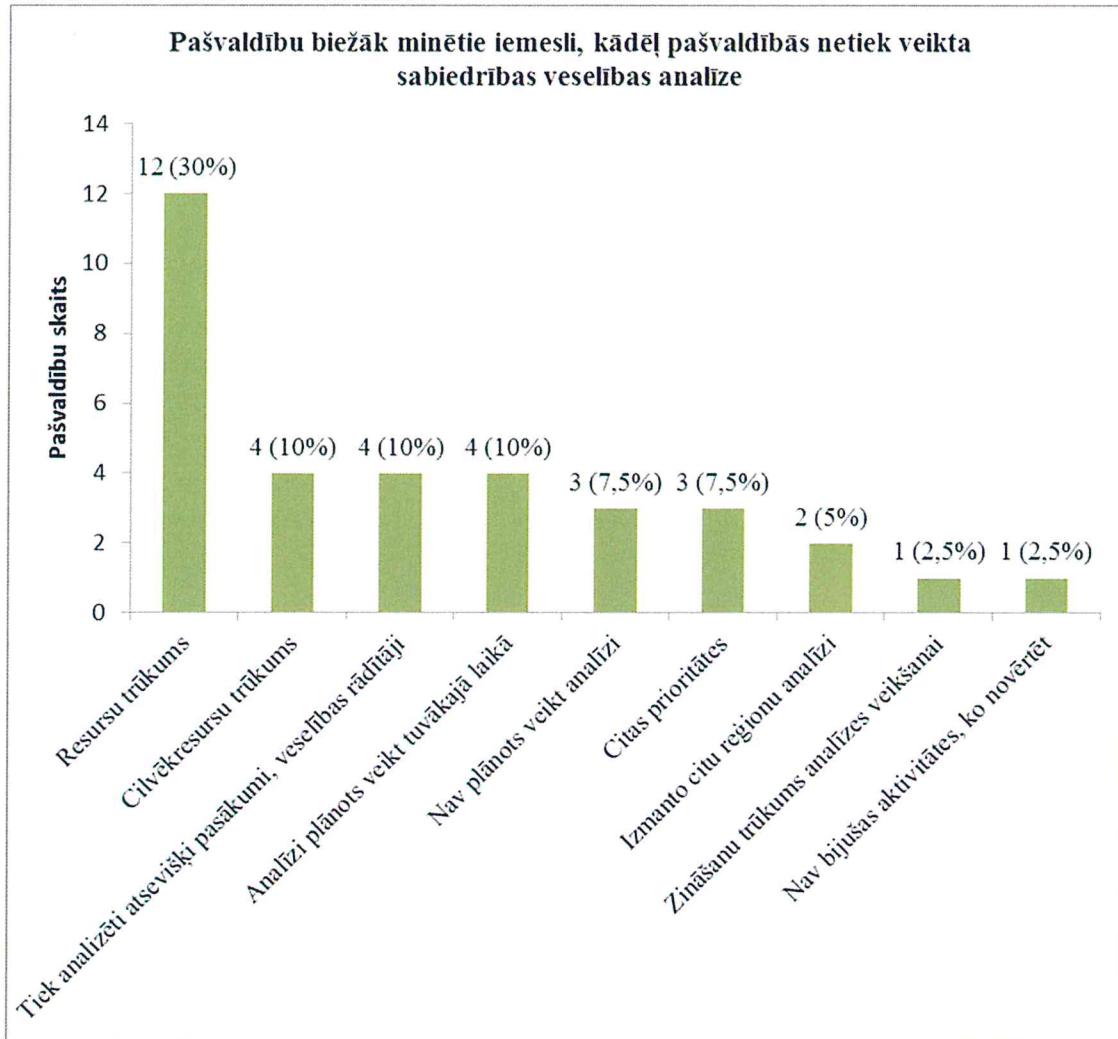

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2015.gadā ir samazinājies to pašvaldību īpatsvars, kuras ir veikušas sabiedrības veselības un veselības aprūpes rādītāju analīzi savā pašvaldībā (2014.gadā 50%).

Sabiedrības veselības analīze tiek veikta veselības veicināšanas ilgtermiņa dokumenta izstrādes vajadzībām, projekta ieviešanai par veselības aprūpes pieejamības un kvalitātes paaugstināšanu novada iedzīvotājiem, sabiedrības veselības veicināšanas stratēģijas izstrādei, veselības profila izstrādei un publicēšanai novada mājaslapā.

Pašvaldību pārstāvju biežākā atbilde, norādot, galvenos iemeslus, kādēļ netiek veikta sabiedrības veselības analīze, bija resursu trūkums. Pārējie iemesli attēloti grafikā (skat. 11.grafiku).

11.grafiks. Pašvaldību biežāk minētie iemesli, kādēļ pašvaldībās netiek veikta sabiedrības veselības analīze. Iespējami vairāki atbilžu varianti.

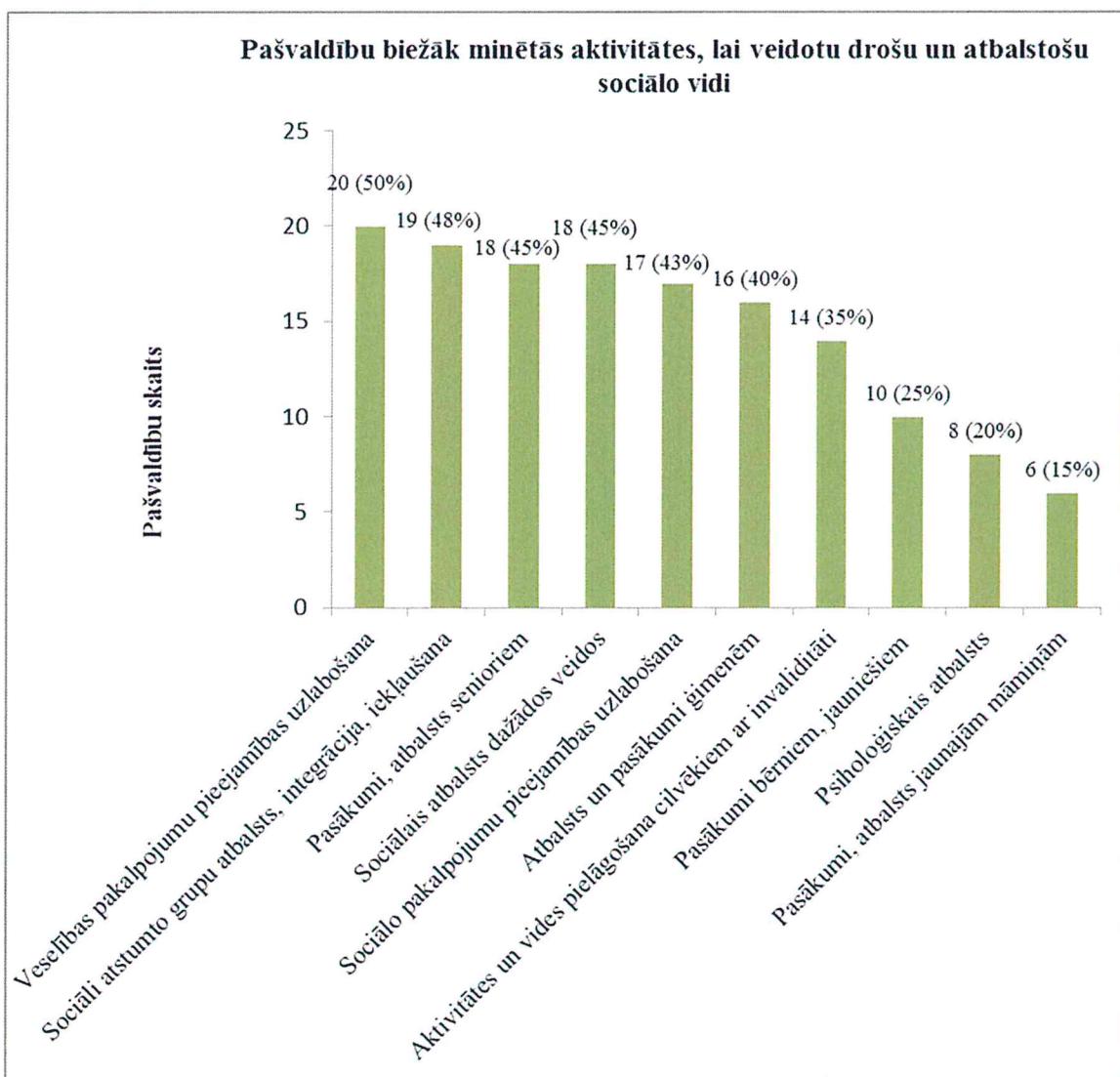

IV Pašvaldību aktivitātes veselības veicināšanas un sabiedrības veselības jomā

4.1. Drošas un atbalstošas sociālās vides veidošana pašvaldībā

Respondentu biežāk minētie pasākumi drošas un atbalstošas sociālās vides veidošanai pašvaldībā bija veselības pakalpojumu pieejamības uzlabošana (50%; n=20) un aktivitātes sociāli atstumto grupu atbalstam, integrācijai un iekļaušanai (48%; n=19). Pārējās atbildes apkopotas tabulā un grafikā (skat. 12.grafiku).

12.grafiks. Pašvaldību biežāk minētās aktivitātes, lai veidotu drošu un atbalstošu sociālo vidi. Iespējamas vairākas atbildes.

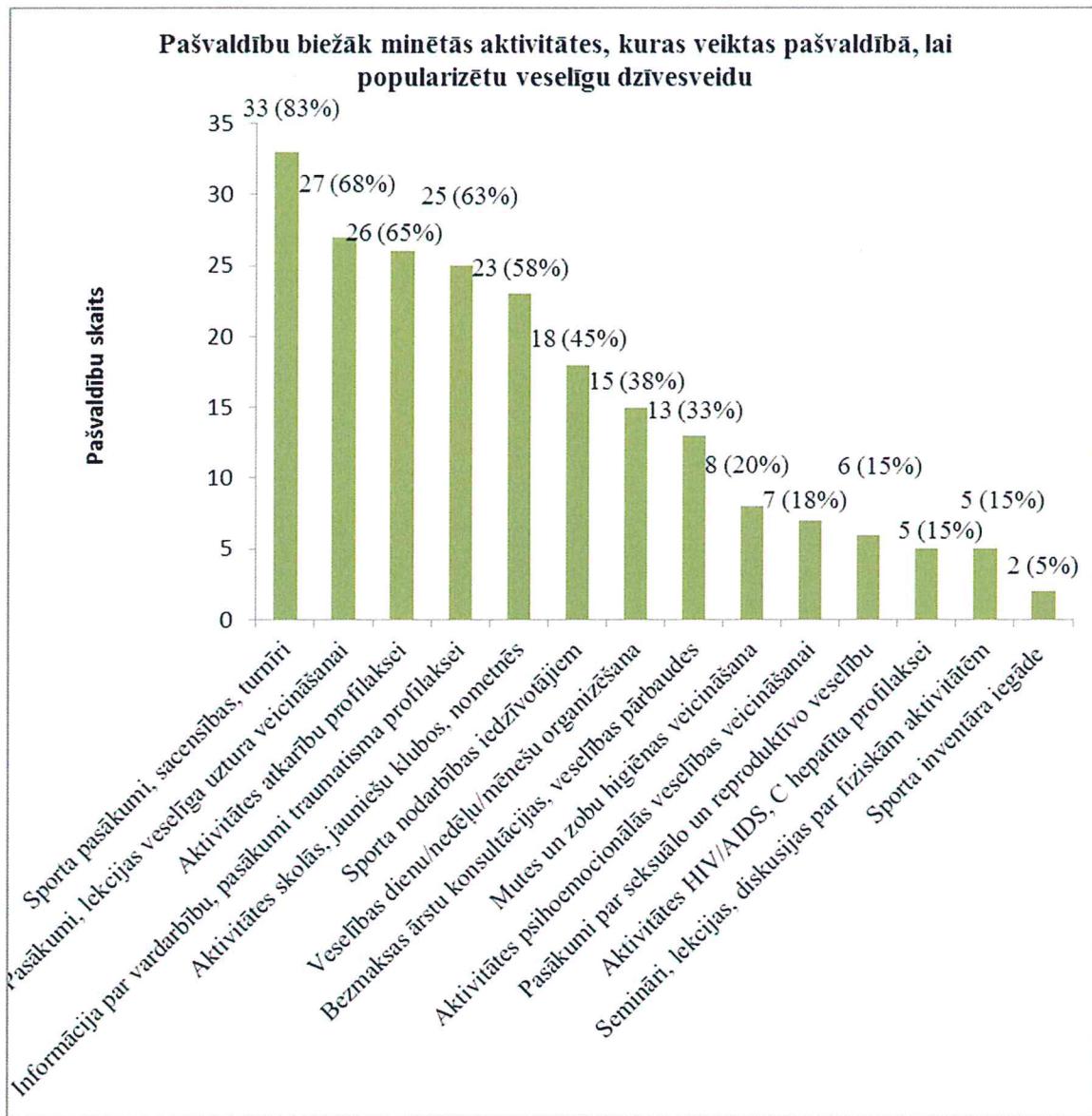

2014.gadā pašvaldībās biežāk minētie pasākumi drošas un atbalstošas sociālās vides veidošanai bija dažādu aktivitāšu nodrošināšana un vides pielāgošana cilvēkiem ar invaliditāti, kā arī sporta un veselību veicinošu pasākumu rīkošana.

4.2. Veselīga dzīvesveida popularizēšana pašvaldībā

Veselīga dzīvesveida popularizēšanu absolūtais vairākums pašvaldību (83%; n=33) īstenojušas ar dažādiem sporta pasākumiem, sacensībām un turnīriem, kam seko pasākumi un lekcijas veselīga uztura veicināšanai (68%; n=27). Skat. 13.grafiku.

13.grafiks. Pašvaldību biežāk minētās aktivitātes, kuras tika veiktas pašvaldībās, lai popularizētu veselīgu dzīvesveidu. Iespējamas vairākas atbildes.

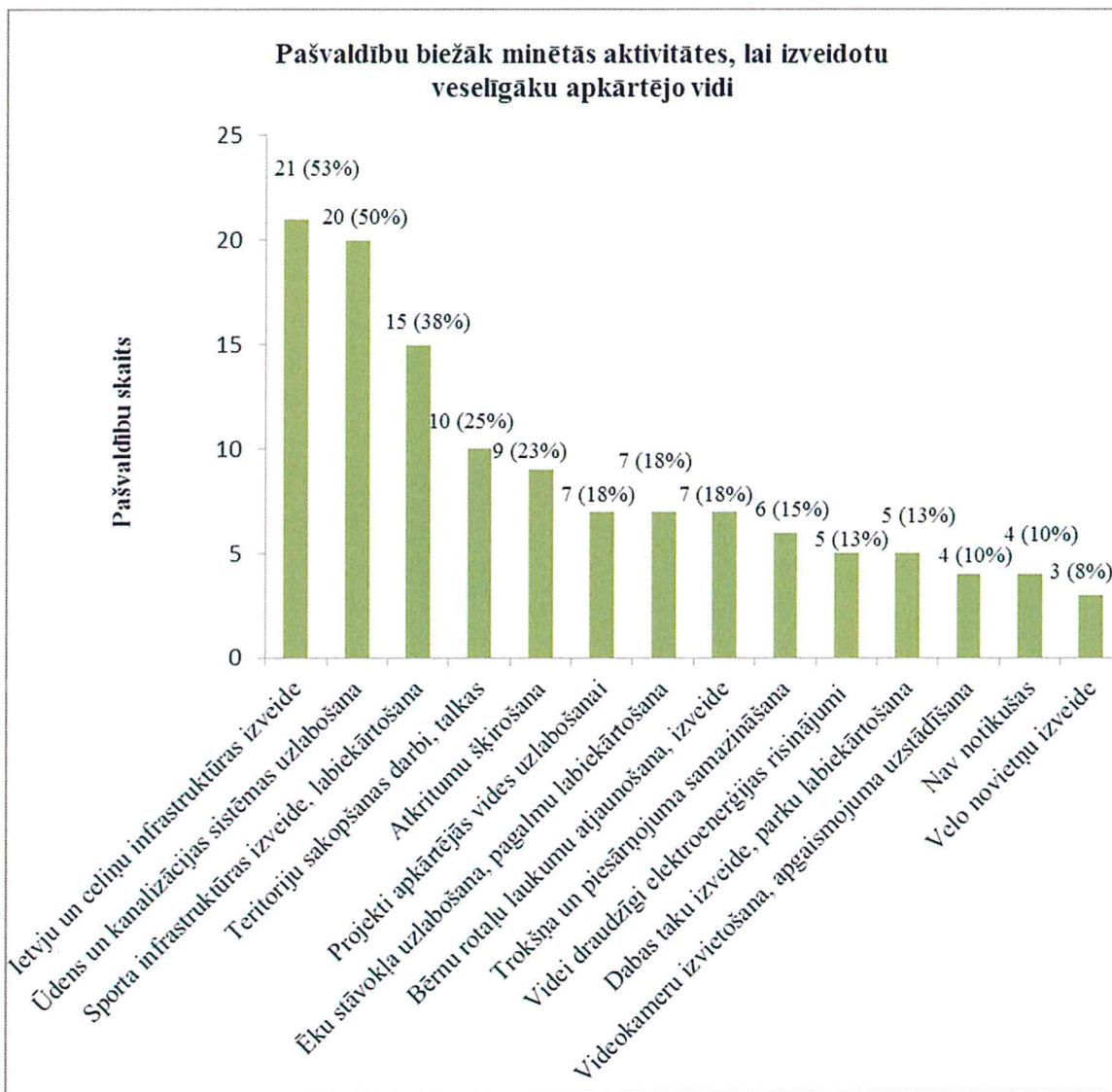

Līdzīgi arī 2014.gadā, lai popularizētu veselīgu dzīvesveidu, pašvaldības (16%) visbiežāk īstenojušas dažādus sporta pulciņus, pasākumus, nodarbibas, kam seko semināri, lekcijas, diskusijas, radošās darbnīcas par dažādām ar veselību saistītām tēmām (14%).

4.3. Veselīgas apkārtējās vides veidošana pašvaldībā

Atbildot uz jautājumu par pašvaldību veiktajām aktivitātēm veselīgas apkārtējās vides veidošanā, visbiežāk respondenti norādīja, ka pašvaldībā notikusi ietvju, gājēju celiņu un veloceliņu infrastruktūras izveide vai uzlabošana (53%; n=21) un ūdens vai kanalizācijas sistēmas uzlabošana (50%; n=20). Skat. 14.grafiku.

14.grafiks. Pašvaldību biežāk minētās aktivitātes, lai izveidotu veselīgāku apkārtējo vidi. Iespējamas vairākas atbildes.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2015.gada vairāk nekā puse pašvaldības ir veikušas kopējās infrastruktūras un vides labiekāršanu (2014.gadā 50%).

4.4. SPKC organizēto veselības veicināšanas aktivitāšu norise pašvaldībā

Analizējot respondentu atbildes par pārskata periodā pašvaldībā organizētajām SPKC veselības veicināšanas aktivitātēm, visbiežāk norādīts, ka pašvaldība ir nodrošinājusi SKPC materiālu pieejamību pašvaldības teritorijā (30%; n=12), turpretī no informatīvajiem pasākumiem, pašvaldības visbiežāk ir minējušas kampaņas "Man ir tīri zobi" ietvaros notikušās nodarbības (28%; n=11). Būtiski, ka gandrīz trešā daļa respondentu (30%; n=12) nav sniegusi atbildi uz šo jautājumu vai norāda, ka SPKC organizētas veselības veicināšanas aktivitātes pārskata gadā nav notikušas konkrētajā pašvaldībā. Rezultāti apkopoti tabulā (skat. 3.tabulu).

3.tabula. SPKC organizēto aktivitāšu īpatsvars pašvaldībās. Iespējamas vairākas atbildes.

Aktivitāšu veids	n	%
Veselības takas, veselības maršruta izveide	5	13%
Informatīvi pasākumi par zobu higiēnu "Man ir tīri zobi"	11	28%
Kampaņas „Izvairies no smēķētājiem” aktivitātes	1	3%
Kampaņas "Mīli savu sirdi" aktivitātes	3	8%
Kampaņas "HIV nešķiro, tas attiecas arī uz Tevi!" aktivitātes	4	10%
Domapmaiņas pēcpusdienas "Esi brīvs!"	4	10%
Kampaņas „Lai būtu skaidrs” aktivitātes	2	5%
SPKC materiālu pieejamība	12	30%
Izglītojošu video materiālu skatīšanās organizēšana	2	5%
Citi pasākumi	6	15%
Nav notikušas/Nav atbildes	12	30%

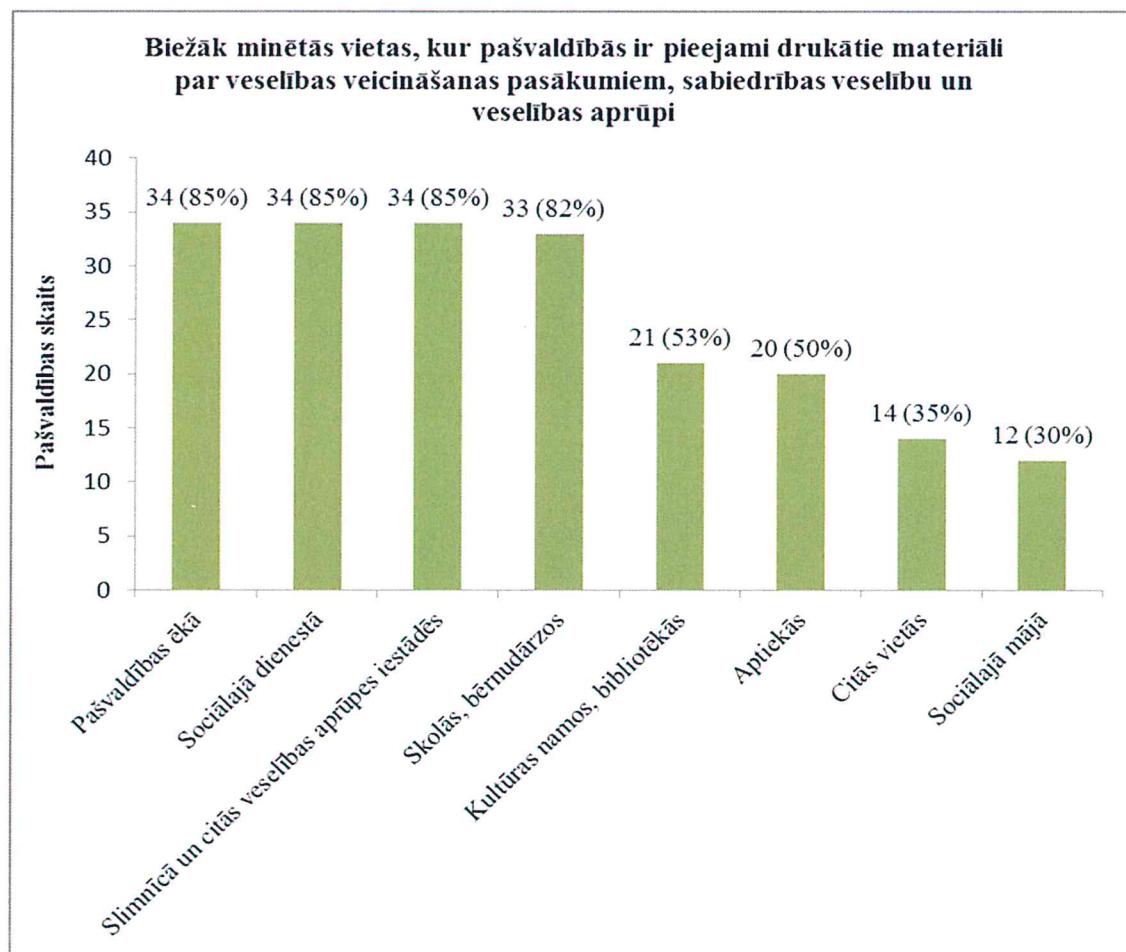
V Sadarbība un komunikācija pašvaldībā

5.1.Informācijas pieejamība par sabiedrības veselību un veselības veicināšanu

Monitoringa dati atklāja, ka visās aptaujātajās pašvaldībās informācija par veselības veicināšanas pasākumiem, kā arī jautājumi par sabiedrības veselību un veselības aprūpi ir pieejami pašvaldības mājas lapā, citos pašvaldību portālos, drukātos medijos, kā arī drukāto materiālu veidā (bukleti, plakāti, skrejlapas utt.). Informācija ir apkopota 15.grafikā par vietām, kurās pašvaldībā ir pieejami drukātie materiāli par veselības veicināšanas pasākumiem, sabiedrības veselību un veselības aprūpi.

Var secināt, ka visvairāk informatīvie materiāli ir izvietoti pašvaldības ēkās, sociālajos dienestos, slimnīcās un citās veselības aprūpes iestādēs, kā arī skolās un bērnudārzos.

15.grafiks. Biežāk minētās vietas, kurās pašvaldībās ir pieejami drukātie materiāli par veselības veicināšanas pasākumiem, kā arī jautājumiem par sabiedrības veselību un veselības aprūpi. Iespējamās vairākas atbildes.

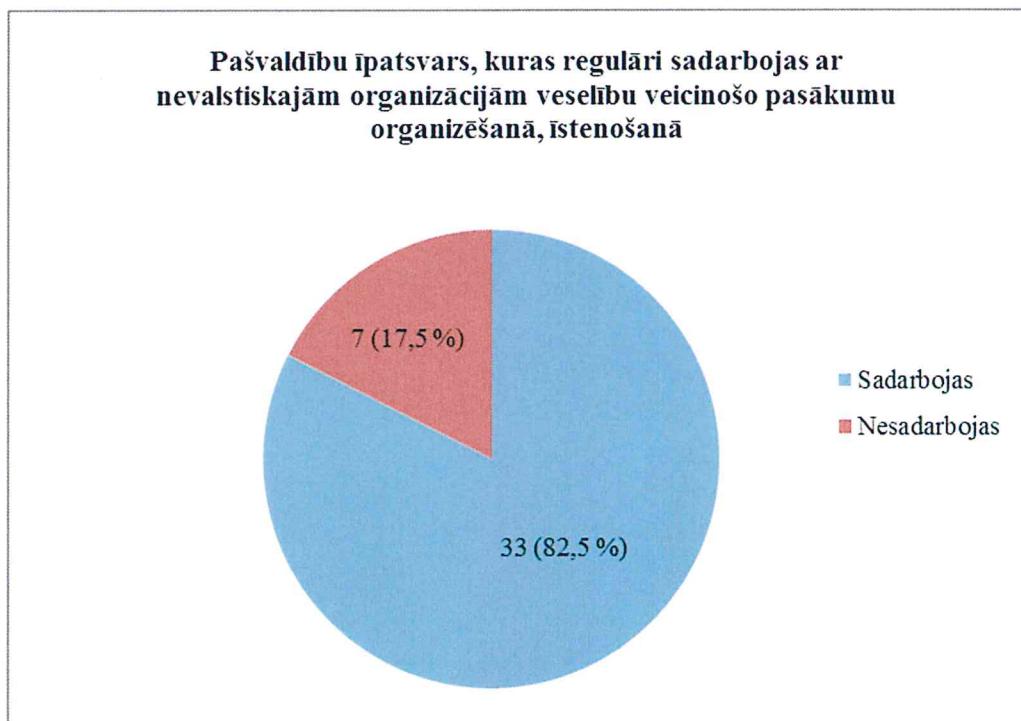
Arī 2014.gadā visās aptaujātajās pašvaldībās informācija par veselības veicināšanas pasākumiem, kā arī jautājumi par sabiedrības veselību un veselības aprūpi bija pieejama pašvaldības mājaslapā, citos pašvaldības portālos un drukātos medijos.

2015.gadā aptuveni divas reizes ir palielinājies to pašvaldību īpatsvars, kurās drukātie informatīvie materiāli pieejami pašvaldības sociālajos dienestos, pašvaldības ēkā, slimnīcās, citās veselības aprūpes iestādēs, skolās un bērnudārzos, kultūras namos, bibliotēkās.

5.2. Sadarbība ar vietējām nevalstiskajām organizācijām un uzņēmumiem

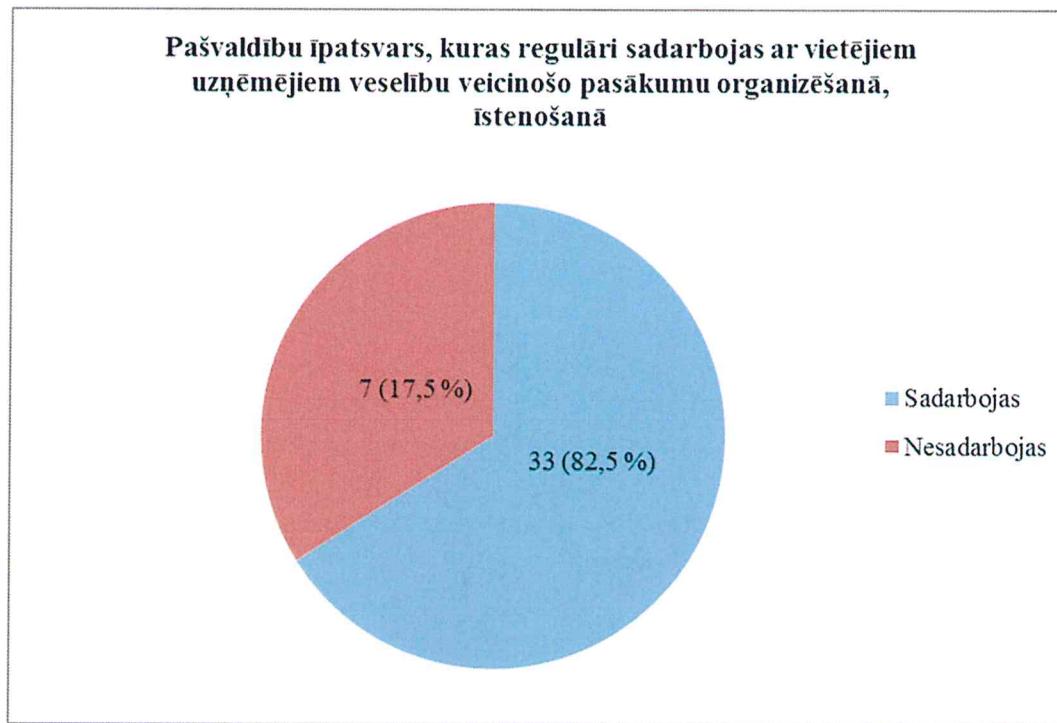
Pozitīvi vērtējama lielākās daļas pašvaldību sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām (82,5%; n=33) (skat. 16.grafiku) veselību veicinošo pasākumu organizēšanā un īstenošanā.

16.grafiks. Pašvaldību īpatsvars, kuras regulāri sadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām veselību veicinošo pasākumu organizēšanā, īstenošanā.

Tāpat var secināt, ka tikpat liels īpatsvars pašvaldību sadarbojas ar vietējiem uzņēmējiem veselību veicinošo pasākumu organizēšanā un īstenošanā (82,5%; n=33) (skat. 17. grafiku).

17.grafiks. Pašvaldību īpatsvars, kuras regulāri sadarbojas ar vietējiem uzņēmējiem veselību veicinošo pasākumu organizēšanā, īstenošanā.

VI SPKC organizēto aktivitāšu norise NVPT pašvaldībās

6.1. Izglītojošo pasākumu norise

Tabulā apkopota informācija par SPKC organizēto izglītojošo pasākumu norisi un aptverto mērķu auditoriju.

4.tabula SPKC organizēto aktivitāšu norise NVPT

N.p.k.	Pašvaldības nosaukums	Dalījums pa plānošanas reģioniem	Partikas apriņķes drošība izglītības un sociālās aprūpes iestāžu ēdināšanas uzņēmumos	Veselības maršrutu izveide sabiedrības informēšanas kampaņas "Aktīva ikdienu!" ietvaros	Izglītojošu pasākumu realizācija par seksuālās un reproduktīvās veselība jaujājuņiem izveide un realizācija vispārējās izglītības iestāžu 8.-10. klās izglītījanaiem un profesionālo izglītības iestāžu audzēkniem.	Aptverto dalībnieku skaits	Seminārs "Bērna zīdišana - teorija un prakse"	Aptverto dalībnieku skaits	Domapnājiņu pēcpusdienu cikls "BRIVS"	Aptverto dalībnieku skaits	NVPT koordinatoru sanāksme 04.12.2015., dalībnieku skaits	Seminārs Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla koordinatoriem "Pašvaldības līdzekļi traumatisma un vārdarības mazināšanā". Kapacitātes celšanas seminārs par bērnu traumatisma un vārdarības mazināšanu saskaņā ar PVO TEACH VIP programmu (Riga, 18.-19.05.2015.) dalībnieku skaits	NVPT koordinatoru pieredzes apmaiņas braucens uz Rīgas pašvaldību 23.10.2015., dalībnieku skaits
1	Aizkraukles novada pašvaldība	Zemgales reģions						1	22	1	50		
2	Aknīstes novada pašvaldība	Zemgales reģions		3	47						1		
3	Alūksnes novada pašvaldība	Vidzemes reģions						1	22		3		2
4	Amatas novada pašvaldība	Vidzemes reģions		2	11								
5	Balvu novada pašvaldība	Latgales reģions						2	44	1	29	1	
6	Carnikavas novada pašvaldība	Rīgas reģions								1	30		
7	Cēsu novada pašvaldība	Vidzemes reģions	1	7	122						1	1	1
8	Dagdas novada pašvaldība	Latgales reģions										1	2
9	Daugavpils novada pašvaldība	Latgales reģions			24					1	40		
10	Garkalnes novada pašvaldība	Rīgas reģions				12	206				1	1	1
11	Iecavas novada pašvaldība	Zemgales reģions		13	185	12	175				1	2	
12	Ilūkstes novada pašvaldība	Latgales reģions				6	110				1	1	
13	Jaunjelgavas novada pašvaldība	Rīgas reģions										1	
14	Jēkabpils novada pašvaldība	Zemgales reģions										1	

15	Jelgavas novada pašvaldība	Zemgales reģions			12	73	5	91		2	80	1	3	2
16	Kandavas novada pašvaldība	Rīgas reģions			6	140	20	365		1	50		1	
17	Kuldīgas novada pašvaldība	Kurzemes reģions			8	135	38	597	1	22	3	107	2	2
18	Lielvārdes novada pašvaldība	Rīgas reģions					5	94					2	
19	Mārupes novada pašvaldība	Rīgas reģions					4	60		1	38	1	1	1
20	Nīcas novada pašvaldība	Kurzemes reģions					10	178				1	1	2
21	Ogres novada pašvaldība	Rīgas reģions	1	12	249	12	212	2	44	1	40	1	1	1
22	Olaimes novada pašvaldība	Rīgas reģions			1	24								
23	Preiļu novada dome	Latgales reģions			8	152			1	22		3	1	
24	Priekules novada pašvaldība	Kurzemes reģions							1	22		1	1	
25	Raunas novada pašvaldība	Vidzemes reģions					4	64						
26	Rucavas novada pašvaldība	Kurzemes reģions			1	19								
27	Rundāles novada pašvaldība	Zemgales reģions										1	1	
28	Salas novada pašvaldība	Zemgales reģions												
29	Siguldas novada pašvaldība	Rīgas reģions			2	17	9	163						
30	Skrundas novada pašvaldība	Kurzemes reģions					6	100				1		
31	Strenču novada pašvaldība	Vidzemes reģions			1	16	5	61				1		1
32	Tērvetes novada pašvaldība	Zemgales reģions										1	1	
33	Tukuma novada pašvaldība	Rīgas reģions	1	7	147				2	44	2	93	1	1
34	Valkas novada pašvaldība	Vidzemes reģions			1	22				4	119	1		2
35	Varakļāņu novada pašvaldība	Vidzemes reģions	1									1	1	
36	Vecpiebalgas novada pašvaldība	Vidzemes reģions			3	38	3	46		2	66	1	1	

Republikas pilsētu pašvaldības

37	Jelgavas pilsētas dome	Zemgales reģions	1			204	35	617	3	66	3	141	2	
38	Jūrmalas pilsētas dome	Vidzemes reģions		1	2	25	29	474	2	44			1	1
39	Liepājas pilsētas dome	Kurzemes reģions	1		14	455			3	66	2	101	1	2
40	Rīgas pilsētas dome	Rīgas reģions			42	937	60	999	17	386	8	361	1	4
	KOPĀ:		2	5	145	3042	275	4612	36	804	33	1345	28	32
														27

6.2. Pasākumi NVPT attīstībai

1. Semināri:

Seminārs NVPT koordinatoriem “Pašvaldības loma traumatisma un vardarbības mazināšanā” saskaņā ar PVO TEACH VIP programmu 18.-19.05.2015.

Dalībnieku skaits: 47

2. Pieredzes apmaiņas braucieni:

Latvijas NVPT pašvaldību koordinatoru pieredzes apmaiņas brauciens uz Rīgas pašvaldību 23.10.2015.

Dalībnieku skaits: 28

3. Koordinācijas komisijas un koordinatoru sanāksmes:

Organizēta Latvijas NVPT koordinācijas komisijas sanāksme 20.10.2015.

Dalībnieku skaits: 8

Organizēta ikgadējā Latvijas NVPT koordinācijas komisijas un koordinatoru sanāksme 04.12.2015.

Dalībnieku skaits: 37

VII NVPT koordinācijas komisija

Koordinācijas komisijas sastāvs uz 2015.gada 31.decembri:

Komisijas priekšsēdētājs:

Šmate Inga Slimību profilakses un kontroles centra direktore

Komisijas priekšsēdētāja vietnieks:

Šimfa Silvija Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos

Komisijas locekļi:

Birzniece Inga Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vadītāja

Eglītis Andris Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Reģionālās politikas departamenta Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vecākais eksperts

Grobiņa Laima Jūrmalas domes Labklājības pārvaldes vadītāja

Kukliča Sanita Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecāka eksperte veselības veicināšanas jautājumos

Paeglītis Andis Paula Stradiņa kliniskās universitātes slimnīcas zobārstniecības un sejas ķirurgijas centra vadītājs

Pudule Iveta Latvijas Sabiedrības veselības asociācijas priekšsēdētāja

Sauka Melita Valsts sporta medicīnas centra direktora vietniece metodikas, izglītības un statistikas jautājumos

Straume Ilze Slimību profilakses un kontroles centra Veselības veicināšanas departamenta direktore

Šiliņš Viesturs Latvijas Sabiedrības veselības fonda Valdes priekšsēdētājs

Villeruša Anita Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības fakultātes dekāne, asociētā profesore.

Secinājumi

- 2015.gadā kopumā nedaudz vairāk kā puse respondentu pašvaldības domes deputātu atbalstu NVPT kustības ieviešanai pašvaldībā vērtē kā stabili augošu, bet vairāk formālu.
- 2015.gadā par 6,5 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2014.gadu ir samazinājies to pašvaldību īpatsvars, kas pašvaldības deputātu atbalstu vērtē kā nestabilu un neskaidru.
- 2015.gadā salīdzinājumā ar 2014.gadu ir palielinājies to pašvaldību īpatsvars, kas saņēmis atbalstu no pašvaldības domes deputātiem, attiecībā uz sekojošiem atbalsta veidiem: pašvaldības domes lēmumi, citi dokumenti, dalība dažādos veselības veicināšanas pasākumos, papildus resursu piešķiršana, dalība pasākumu organizēšanā, paziņojumi.
- Pašvaldības kā galvenos tīkla attīstības veiksmes faktorus min pašvaldības atbalstu, iedzīvotāju interesi un sadarbības partneru esamību, savukārt galvenās barjeras, kas kavē tīkla attīstību bija finansējuma/resursu un cilvēkresursu trūkums.
- 2015.gadā par 5,5 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2014.gadu ir pieaudzis to pašvaldību īpatsvars, kuru pārstāvji ir piedalījušies NVPT ikgadējā sanāksmē.
- 2015.gadā par 5 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2014.gadu ir palielinājies to pašvaldību īpatsvars, kurās tiek organizētas regulāras ikgadējas apmācības, semināri vai lekcijas pašvaldību iestādēs strādājošiem un veselības aprūpes iestādēs strādājošiem par sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumiem.
- 2015.gadā par 3,5 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2014.gadu ir samazinājies to pašvaldību īpatsvars, kurām ir izstrādāts atsevišķs plāns, programma, kurā ir noteiktas ir noteiktas aktivitātes un pasākumi iedzīvotāju veselības saglabāšanai un uzlabošanai dažādās jomās.
- 2015.gadā par 20 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2014.gadu ir samazinājies to pašvaldību īpatsvars, kurās ir veikušas sabiedrības veselības un veselības aprūpes rādītāju analīzi savā pašvaldībā.

- Pašvaldību biežāk minētās aktivitātes drošas un atbalstošas sociālās vides veidošanai bija vides pakalpojumu pieejamības uzlabošana, sociāli atstumto grupu atbalsts, intergrācija, iekļaušana un atbalsts senioriem.
- Pašvaldību biežāk minētās aktivitātes veselīga dzīvesveida popularizēšanai bija sporta pasākumu, turnīru, sacensību organizēšana, pasākumu un lekciju organizēšana veselīga uztura veicināšanai un aktivitātes atkarību profilaksei.
- Pašvaldību biežāk minētās aktivitātes veselīgas apkārtējās vides izveidošanai bija ietvju, celiņu infrastruktūras izveide, ūdens un kanalizācijas sistēmas uzlabošana, sporta infrastruktūras izveide un labiekārtošana.
- Pašvaldībās drukātie informatīvie materiāli, galvenokārt, tiek izvietoti pašvaldības ēkās, sociālajos dienestos, slimnīcās un citās veselības aprūpes iestādēs, kā arī skolās un bērnudārzos.
- 2015.gadā par 3,5 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2014.gadu ir samazinājies to pašvaldību īpatsvars, kas sadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām.
- 2015.gadā par 9,5 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2014.gadu ir palielinājies to pašvaldību īpatsvars, kas sadarbojas ar vietējiem uzņēmējiem veselību veicinošo pasākumu organizēšanā un īstenošanā.